

Глас

„Добићи рат против Њемачке значи остварити велико историско дјело. Али добићи рат још не значи осигурати народима чврсти мир и поуздану безбједност у будућности. Збога се састоји у томе не само да се добије рат него и у томе да се онемогући појава нове агресије и новог рата, ако не заувјек, а оно бар у току једног дуготрајног раздобља времена“

(Стаљин, из говора одржаног 6 новембра 1944)

ОРГАН ОБЛАСНОГ ОДБОРА НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКОГ ФРОНТА ЗА БОСАНСКУ КРАЈИНУ

ГОД. II.

13 НОВЕМБАР 1944

БРОЈ 23

СЕДМИ НОВЕМБАР

По четврти пут народи Совјетског Савеза и Црвена армија дочекују свој велики празник — 7 новембар, дан годишњице велике Октобарске револуције — у условима домовинског рата. Посљедње три године они су дочекивали тај свој велики празник под условима натчовјечанске борбе против фашистичких хорди које су, наоружане оружјем и техником читаве Европе, продрле до Лењинграда, Москве и Стаљинграда, поробили Бјелорусију, Карелофинску, балтичке земље, Украјину и Крим и почеле се пењати на брда Кавказа. Ове године — иако још траје рат несмањеном жестином — совјетска земља дочекује тај празник потпуно очишћена од фашистичких завојевача.

Седми новембар је дан када су радници и сељаци од Русије, која је била тамница народа, направили земљу љубави, братства народа и одлучно кренули путем слободе, љепшег и сретнијег живота.

Од тог историјског дана изграђује се моћна совјетска земља. У њој се развија култура и научна мисао. Из Русије зрачи свјетло слободе и наде за све поробљене народе. Њену несавладиву снагу, њену велику и непошtedну борбу и љубав осјећају сви народи који чаме у фашистичком ропству. За четврт вијека од некад заостале и некултурне Русије створена је земља моћних колхоза, развијене индустрије и високе науке, којом се служило читаво човјечанство. Развијао се и напредовао Совјетски Савез на добробит читавог човјечанства.

Када је 22 јуна 1941 фашистичка Њемачка напала совјетску земљу, када су совјетским небом зазујали фашистички авиони, сијући пустош и смрт, тада су сви радници, сељаци и интелегенција, сви народи Совјетског Савеза, јединствени као гранитни блок, пошли у свеопшти, велики отаџбински рат за заштиту своје домовине. Црвена армија — чедо свих народа Совјетског Савеза, рођена и каљена у славним данима Октобра, изграђивана и учвршћивана под непосредним руководством Лењина и Стаљина, са невиђеном љубављу према совјетској земљи — ступила је на браник своје земље. Водили су се упорни бојеви против непријатеља који је био надмоћнији како у техници, тако и у ратној вјештини. Многи су мисли-

ли да ће земља радника и сељака поклекнути. Али, то се није десило, јер је свима народима, па звани се они Руси, Бјелоруси, Украјинци, Киргизи, Казаки, Азербједанци итд., СССР била једнако мајка и једнако су се у њој осјећали сретни и задовољни. Зато су је и сви жарко вољели. Није се десило, јер је читава земља на позив друга Стаљина постала јединствен ратни логор, јер су се народи Совјетског Савеза још чвршће збили око своје владе и друга Стаљина и невиђеним самопријегором савладали премоћ непријатеља. Данас Црвена армија далеко премашује непријатеља у ратној вјештини и командовању, а њена храбра позадина снабдијева је из дана у дан са све више ратног материјала, који и по вриједности и количини превазилази непријатељску ратну машину.

У данима 27-годишњице великог Октобра Црвена армија налази се далеко од својих граница и, водећи бојеве у Норвешкој, Пољској, Чехословачкој, Маџарској и Југославији, носи на својим бојним заставама, у заједници са армијама Енглеске и Америке, слободу потлаченим народима Европе.

Овај велики дан има данас нарочит значај, јер у ове дане армије наших великих Савезника са запада продиру на тло Њемачке, а руски топови рују ъемачку земљу. Баш сада почиње час обрачуна са убицама, пљачкашима и паликућама у њиховој властитој кући.

Наша борба против окрутног завојевача, као и борба свих потлачених народа, могла се развијати захваљујући чињеници да је Октобарска револуција створила такву силу као што је Црвена армија, изградила такав моћан поредак који је био способан да одоли ъемачко-фашистичкој најезди. Зато дан 7 новембра славе сви родољубиви и слободољубиви људи. Зато 7 новембар постаје, опћенито узевши, празник братства и јединства народа СССР-а и осталих слободољубивих народа свијета. Напосе за нашу земљу то је празник неразрушивог братства народа Југославије и Совјетског Савеза, празник заједничке борбе бораца Народно-ослободилачке војске и бораца Црвене армије на тлу наше властите земље.

Народи Југославије прослављали су увијек овај дан. За вријеме ненародних

режима та прослава била је забрањивана и стога смо је прослављали на мањим скуповима или у кућама и на свечаним малим састанцима. Прослава је била малена по обиму, али велика по љубави за велику совјетску земљу.

За минуле три године тај дан славили смо на бункерима, у јуришима и на великим зборовима, шаљући своје братске и пламене поздраве братској Црвеној армији и великом Совјетском Савезу. Ове године слаavimo тај дан у ослобођеном Београду, у борби за све наше градове, за коначно ослобођење наше земље. Слаavimo га заједно са Црвеноармејцима у заједничкој борби и заједничким побједама. Данас тај празник славе наши народи као дан захвалности моћној совјетској земљи за све оно што је учинила како за читаво човјечанство, тако и за нашу земљу.

У нашој земљи састале су се двије моћне армије — армија маршала Стаљина и армија маршала Тита. Двије армије, братске по крви и ослободилачким циљевима, лију крв за слободу наше намучене земље. Дошао је час одмазде како ъемачким окупаторима, тако и издајцама наше земље — усташама и четницима. Већ је освећена крв проливена у Крагујевцу и Београду. Над Београдом се вије наша државна застава, на њој свијетли петокрака звијезда, симбол наше слободе и побједе. Читава Србија дигла се и показала да је за демократску и федеративну Југославију. Ускоро ће доћи час слободе нашем Загребу и нашој Љубљани; није далеко дан када ће читава наша земља славити дан побједе и слободе.

Ми, у Крајини, прослављамо тај дан јуришом на посљедња упоришта окупатора и издајца, појачаним радом на обнови наше земље, ватром по брдима, свечаностима и приредбама.

Тога дана народ Крајине заклинје се на још непошtedнију борбу против окупатора и његових слугу. Зариче се да ће још више појачати своје редове учвршћујући братство наших народа и да ће још већим жаром прионути на рад око подизања наше порушене земље. Крајина ће учинити све да даде свој прилог изградњи федералне Босне и Херцеговине, равноправне јединице у демократској и федеративној Југославији.

Као свијетлој тачки у сумрачним даљинама, кроз борбе и невоље, преко брда и ријека, често гладна и уморна, ишла је наша војска, читав наш народ — победи. Кроз три и по године, некад пуни радости, а некад згрчена срца од напора и бола, ми смо се борили непоколебљиво и одлучно. На челу наших народа, на челу војске, били су најбољи. У јуришима на градове, у пробијању непријатељских обруча, у спасавању села од суровог уништавања никли су истински народни официри и руководиоци, чија имена испуњавају поносом свако родољубиво срце, чија је слава продрла преко читаве земље, од којих стријепа непријатељ. И зато губитак тих најбољих наших синова који истрајаше на челу све док је трајао посљедњи куцај срца, болно одјекује читавом земљом. Са тугом је примио наш народ и наши борци, баш у тренутку највећих побједа и радости, вијест о губитку прослављених официра наше војске, другова: потпуковника Јосипа Мажара-Шоше, потпуковника Петра Мећава, капетана Миленка Миловаца и славнога тенкисте поручника Лазе Марина. На три четири дана раније испраћао их је народ са радошћу и стрепњом у борбу на крвави травнички гарнизон. Ведри и сигурни, они су по стети пут на челу своје војске пошли у окршај. Знали су да се у гарнизону налазе стотине паликућа и убица, знали су да град треба ослободити, да жртве треба осветити. Испуњавајући часно своју официрску дужност — пала су ова четири крајишка јунака.

Из рањеног срца наше Крајине потекла је још једном крв. Потекла је у данима наших највећих побједа, уочи коначног ослобођења. Шоша не чује грмљавину руских топова, он неће дочекати дане за које је живио. Он је почео да се бори за ове дане, он је знао да ће они доћи, још онда када је као дјечак у сиромашној кући читао књиге о слободи и мислио, о бољем животу свога народа. Још давно прије рата, у редовима бањалучке радничке омладине, он се спремао за борбу. Из бањалучке полиције, у којој су од стране ненародних режима премлаћивани истински народни борци, изношена је крвава Шошина кошуља. Још тада је он давао своју крв за слободу. А љета 1941г, када се под Козаром разлијегао врисак невиних српске дјеце и жена, када су ноћи биле обасјане пожарима селских домова, овај поносни син хрватског народа са осталим својим друговима скупља и организује народ Козаре за борбу. Он живи и вјечно ће живјети у срцу сваког борца, сваког човјека и жене, сваког дјетета на Козари. За Шошино име везане су највеће побједе и надљудске патње и страдања козарског народа. На челу прослављених бригада и ди-

визија козарских бораца, на свим фронтовима Крајине и Централне Босне, проносио је Шоша славу нашег оружја. Жарко родољубље повезано са неустрашивошћу и војном вјештином створило је од Шоше једног од најомиљенијих и најспособнијих команданата крајишке војске.

Јуначки син славног Поуња и Козаре, Петар Мећава један је од оних који је њихову славу пронио читавом земљом. За њега и његове борце није

ПОТПУКОВНИК ЈОСИП МАЖАР-ШОША

било тешкоћа, није било јуриша којем би непријатељ могао одолети. Од првог дана, без колебања, овај истински народни официр нашао се на своме мјесту. Када су издајници продали Нијемцима независност наше земље, када се наша војска разбијена и понижена враћала са бојног поља, Петар, који је био официр бивше југословенске војске, није се помирио са издајом. Он не оставља оружје, не престаје са борбом. Туђинци нису могли сломити његову официрску част и његов родољубиви понос. Он међу првима ступа у устанак. Од Козаре до Грмеча и Клековаче и до Јајца и Централне Босне прошао је Петар славни пут од првог устаничког борца до замјеника команданта дивизије и потпуковника наше војске. У суровој непријатељској офанзиви на Козару, у крвавој Четвртој офанзиви на Крајину, на челу своје бригаде, он води дању и ноћу бојеве са надмоћнијим непријатељем. Усташки и њемачки злочинци стријепају су од имена Мећава. У Централној Босни овај син српског народа у борби са четничким изродима пере љагу коју су издајници срп-

ског народа бацили на његово слободарско име. Травник није први град на којем је побједа везана за Мећавино име. У одлучном часу, вјеран слободи и народу, он је пао смрћу народног јунака.

У јеку битке за Травник пао је и син нападеног и јуначког Јања капетана Миловаца. Попадени Јањ, који је све дао за борбу, из којег су дошле у нашу војску хиљаде неустрашивих бораца, још једном се у болу повезао са Козаром, са читавом јуначком Крајином.

Никада Крајина неће заборавити славнога тенкисту Лазу Марина. Са поносом и сузама у очима гледали смо тенкове које су наши борци срцем, јунаштвом, освојили од непријатеља и из којих је овај јунак тукао непријатељске бункере и разбијао их. О Лазу Марину са заносом је причала крајишка омладина. На пјесмама, које говоре о његовим борбама и јунаштву, учиће се младо покољење животу и борби за народну слободу. У борбама на Бањој Луци са својим тенком неуморно је јуришао тамо гдје је било најтеже. И на Травнику сјео је у тенк и јуришао посљедњи пут. Испунио је свој задатак: — посљедње упориште било је разбијено.

Прошле су више од три године од оног бунтовног љета када се кренуло у бој. Једна по једна ријеч великог програма наше борбе, чији су носиоци били и ови наши пали другови, остварује се. Нама слободу нико није поклатио. За њу су пале небројене жртве. Још четири незаборавна гроба зову на борбу и освету. Челичне редове наших војника још је јаче збила крв њихових вођених официра и незаборавних другова из борбе. Народ Крајине, дајући своје првоборце и организаторе побједе, очврснуо и прекаљен у патњама и борби — још будније ће стајати заједно са својом војском на одбрани своје слободне домовине која почива на костима и крви његових најбољих синова.

СМРТНА ПРЕСУДА УСТАШКИМ ЗЛОЧИНЦИМА У МРКОЊИЋУ

16 октобра 1944 године јавно су стријељани пред народом у Мркоњић-Граду злогласне мркоњишке усташе Алија Шеховић, Иван Баковић и Јуре Шестин. Пред масом народа изречена је смртна пресуда тројици усташких зликоваца, које познаје читав мркоњишки срез.

Велика су злочинства која су починили ови нељуди. Иван Баковић убио је својом руком тројицу сељака из села Подришнице. Као усташки агент показивао је родољубе и многи су родољуби стрпани у затвор и побијени. Али највећи зликовац од њих тројице је Алија Шеховић. Многа мајка и сестра је због њега закукала, многи људи су опљачкани од стране Алије Шеховића. Према податцима, које је прикупио војни суд Мркоњишког подручја, дотични је силовао око 50 дјевојака, па чак и једну дјевојчицу од 12 година.

Маса народа из свих крајева среза мркоњишког искупила се на мјесту гдје су стријељани зликовци. Огроман је био гњев народа према злочинцима који су 1941 године пролазили кроз Мркоњић са крвавим камама и који су убијали невинне људе.

Ово суђење је јасно показало читавом народу да ниједан зликовац неће умаћи народном суду, а и то — да ниједна наша жртва неће остати неосвећена.

Са прославе 7 новембра у ослободеном Београду

Говор генерал-лајтнанта Милована Ђиласа

На свечаној академији у народном позоришту у Београду, поводом прославе 27-годишњице Октобарске револуције, одржао је говор члан Врховног штаба НОВ и ПОЈ, генерал-лајтнант Милован Ђилас, о тековинама Октобарске револуције и њиховој важности за све народе, а нарочито за славенске. Говорећи о развоју међународне ситуације, почев од Московске и Техеранске конференције па све до данашњег дана, он је истакао јачање савезничког демократског блока који је окупио око себе све слободољубиве народе у свијету у борбу против фашистичког варварства.

Пошто је истакао значај моћног блока савезника: СССР-а, Енглеске и Сједињених Држава Америке, он је наставио говором о народном устанку подигнутом у Шумадији, а затим у свим кутовима Југославије, о нашој Народно-ослободилачкој војсци која се претворила у крупну оружану силу на Балкану и једину оружану силу у Југославији, коју Савезници признају и која заиста претставља једину ратну снагу наших народа.

Народно-ослободилачки покрет из масовно-политичког покрета израстао је у снагу која је једина кадра да створи нашу нову државу, и једино и у право да ту државу претставља пред иностранством. Југославија као држава данас је неостварива и неодржива без руководеће државне улоге народно-ослободилачког покрета, односно јединственог Народно-ослободилачког фронта за који је дала иницијативу и на коме је, не жалећи снаге, градила наша Партија.

Осврћући се на будуће државно уређење, генерал Ђилас каже да у погледу унутрашњег државног уређења наши народи су властитом снагом обезбиједили себи право да у складу с Московском и Техеранском конференцијом сами одлуче о својој судбини. То право им нико не може окрњити нити им је оно до сада окрњено. Краљ Петар II налази се изван земље и остаће и даље тамо, а народ ће по завршетку рата ријешити питање свог унутрашњег уређења онако како жели и како његовим интересима одговара.

У даљем току свога говора, генерал Ђилас је истакао успјехе које су, сваки понаособ, постигли народи Југославије у току ове три године борбе до данас. Из његова разлагања види се да је положај народно-ослободилачког покрета у свим земљама Југославије веома јак и да ће његов утицај расти из дана у дан, окупљајући око себе све народне слојеве.

Он затим говори о Србији: „Што се тиче Србије, важно је нагласити следеће: својим новим устанком српски народ је учинио крај самој издаји Недића и Михаиловића. Српски народ је

скинуо са себе јарам који су сви ови изроди хтјели да му наметну пред осталим народима Југославије и пред читавим слободољубивим човјечанством. Устанак у Србији задао је озбиљан ударац и оним круговима у иностранству, који су живјели у илузијама да је Србија уз Михаиловића, те и на тој основи правили планове на разједињењу Југославије и разводњавању и слабењу народно-ослободилачког покрета.“

Говорећи о споразуму између маршала Тита и Др. Шубашића, генерал Ђилас каже: „Смисао тих споразума је у томе да се у иностранству разбију све сумње у то како народно-ослободилачки покрет има неке друге циљеве, а не истјеривање фашистичког окупатора и уништавање његових агентура у земљи. Ми тим споразумима показујемо да смо вољни за сарадњу у борби за ослобођење земље са свима онима који то искрено желе.“

Говорећи о општем положају у Југославији, он каже да се тај положај побољшао ове године не само овдје, у оквиру општих међународних и међусавезничких односа, него и у односима са сусједима Југославије. Нова Југославија остаје најозбиљнији фактор и привлачна снага на Балкану и у Средњој Европи. Даље каже да су промјене у Бугарској учиниле да се ова земља од нашег противника претвори у нашег савезника.

Осврћући се на положај у Грчкој, рекао је: „У Грчкој, на жалост, ствари не стоје као у Бугарској. Сада оружане снаге које стоје под командом владе Папандреа врше жесток терор над нашим македонским живљем у Грчкој, и то без икаквих важних разлога. Македонци у Грчкој не чине ништа друго, сем што хоће да се организују за борбу против њемачких завојевача, да говоре својим језиком и стекну своја национална права. Међутим у Грчкој не постоји довољно разумијевања за ове потребе. Тамо још није настала довољно моћна снага која би дала озбиљан и успјешан отпор овој шовинистичкој политици која само може довести до тровања односа између нове Југославије и Грчке.“

Он затим истиче да се у Албанији развија моћан народно-ослободилачки покрет и да нова Албанија има најискренијег пријатеља у новој Југославији.

Генерал Ђилас се затим осврће на Италију и каже: „Реакционарни кругови у Италији служе се отрцаним паролама Мусолинија и Гајде о опасности бољшевичког руског утицаја преко Југославије, покушавају да придобију неке међународне кругове како би задржали неке области које су неправедно отете од нас у прошлом рату. Изгледа да та господода нису ништа научила у овом рату и да неће и да не могу да

схвате да не може то пред њима остати и да је народ који је против њих диго устанак указао огромну помоћ општој савезничкој ствари.“

Завршавајући свој говор, генерал Ђилас указује на велике задатке који чекају југославенску војску у овоме рату, а нарочито у погледу ратног потенцијала југославенске војске у цијелој земљи. Треба одлучно, без колебања, органозовати привреду и саобраћај, организовати све снаге да се истјерају Нијемци из Југославије и наставити заједно са савезницима рат до безусловне капитулације Њемачке. На крају он истиче да се руководство народно-ослободилачке борбе налази три и по године у добрим и поузданим рукама, да је оно издржало сва искушења рата и да је добило пред народним масама своју способност да извуче земљу из катастрофе у коју су је бацили реакционарни режими прошлости.

(Слободна Југославија*)

ПРОСЛАВА 7 НОВЕМБРА У ЈАЈЦУ

Уочи 7 новембра одржана је у Дому културе у Јајцу свечана академија у част Велике октобарске социјалистичке револуције. Реферат о значају тог свјетског догађаја по читав слободољубиви свијет и нашу борбу одржао је друг Љубо Бабић. Академији су присуствовали, поред много других јавних радника, чланови претседништва ЗАВНОБИХ-а и претставници Штаба V Корпуса. Послије реферата централна позоришна група Босне и Херцеговине извела је успио програм, у којем се лијепо одразила повезаност нашег народа и народа Совјетског Савеза.

7 новембра приредио је покрајински комитет комунистичке партије Југославије свечану вечеру у част Октобарске револуције. Вечери су присуствовали: претседник ЗАВНОБИХ-а Др. Војислав Кељмановић, потпретседник Др. Јаков Гргурић, чланови претседништва ЗАВНОБИХ-а и Извршног одбора НОФ-а Босне и Херцеговине, те многи други државни функционери и јавни радници Босне и Херцеговине. Међу гостима на овој свечаној вечери били су такођер: Коста Мајкић, бив. посланик радикалне странке, Ђорђе Ђурица, претседник Одбора радикалне странке у Бањој Луци, фра Боно, гвардијан франевачког сабора у Јајцу, и многи други. Сви говорници изразили су топлим и срдачним ријечима дубоку захвалност наших народа великом руском народу и свим совјетским народима за велико дјело Октобра којему и наши народи треба да захвале свој опстанак и сретну будућност у прокушаној заједници славенских и осталих слободољубивих народа.

(Телеграфска агенција за Босну и Херцеговину)

У САНСКОМ МОСТУ

У знаку прославе Велике октобарске социјалистичке револуције 6 новембра навече одржана је у Дому културе у Санском Мосту свечана академија. Поред осталих, били су присутни чланови Обласног НОО, чланови Извршног одбора НОФ-а за Бос Крајину, претставници НОВ и официри совјетске, енглеске и америчке војне мисије. Реферат о значају 7 новембра одржао је друг Руди Колак. Обласна позоришна екипа извела је затим добро припремљен програм. Хорска рецитација „Дошла је Црвена армија“ попраћена је за вријеме извођења одушевљеним поклицима Црвеној армији и Стаљину, НОВ и Титу.

Велика манифестација народа приједорског среза

Санска омладина формирала је своју II радну бригаду

5 о. мј. одржана је у Приједору изборна конференција НОФ-а за срез Приједор. Било је присутно преко 300 делегата — људи, жена и омладине — које је народ из 12 општина послао као своје политичке претставнике.

Ова конференција снажно је одразила братско јединство Срба, Муслимана и Хрвата, као и велику оданост родољубивог приједорског среза народно-ослободилачком покрету.

Испред Обласног одбора НОФ-а делегате је поздравио друг Жарко Згоњанин, секретар НОФ-а за Босанску Краину, који је између осталог рекао:

»Вјерујем да ћете изабрати најоданије, најпоштеније и најборбеније, који су стекли повјерење народа у најтежим данима наше историје, да ћете кроз фронт окупити све родољубиве и демократске снаге и још јаче учврстити наше највеће благо — остварено јединство наших народа«.

Послије реферата друга Стојана Мишаиновића, који је дао преглед последњих успјеха антифашистичког блока на челу са Совјетским Савезом и сјајних побједа Црвене армије у сарадњи с нашом војском, развила се дискусија у којој су објашњени многи проблеми наше данашњице.

Топло поздрављен, говорио је и друг Осман Карабеговић који је у првим ријечима одао пошту палим крајишким јунацима: Младену, Шоши и Међави. Говорећи о НОФ-у, друг Осман је рекао:

»Велико је ово што се данас рађа, када се сјетимо јулских дана 1941 године. Народ данас најшире учествује у политичком животу наше земље. Кроз НОФ ми ћемо учврстити и проширити наше јединство. Путем организације народно-ослободилачког фронта

народ обезбјеђује своју ријеч по свим важнијим питањима државне политике. НОФ ће, као општенонародна политичка организација, разбудити нове енергије и нову снагу на дјелу обнове, на подизању наше разрушене домовине. Демократија у новој Југославији неће бити празна ријеч. То ће бити демократија у којој ће живот и сељака, и радника и свих честитих и поштених људи бити бољи. — НОФ је нова заорана бразда нашег политичког живота. Узалуд реакција још увијек покушава да на патњама нашег народа, на голотињи и босотињи, створеним ратом, оствари своје себичне рачуне. Живот је јачи од свих политичких макинација. Окупатор и његове слуге за читаво вријеме рата распријавали су раздор међу народима наше земље. Али, животна искуства из доба рата научила су и Србе, и Хрвате, и Муслимане и увјерила су свакога: да је јединство једина гаранција и једини пут здравог народног живота и да оно треба да буде камен темељац нове државне заједнице. Сузбићемо све натражњачке покушаје, ако и даље будемо чврсте вјере, упорни у раду и организовани«.

Пошто је изабрано претсједништво, извршни одбор и пленум, упућени су поздравни телеграми маршалу Титу и Извршном одбору НОФ-а за Босну и Херцеговину.

ДРУГО ЗАСЈЕДАЊЕ АНТИФАШИСТИЧКОГ ВИЈЕЋА НАРОДНОГ ОСЛОБОЂЕЊА АЛБАНИЈЕ

З овог мјесеца завршено је друго засједанье Антифашистичког вијећа народног ослобођења Албаније, на коме је Национални комитет претворен у демократску владу Албаније.

Засједанье је одржано у слободном граду Брату уз велике народне манифестације.

(„Слободна Југославија“)

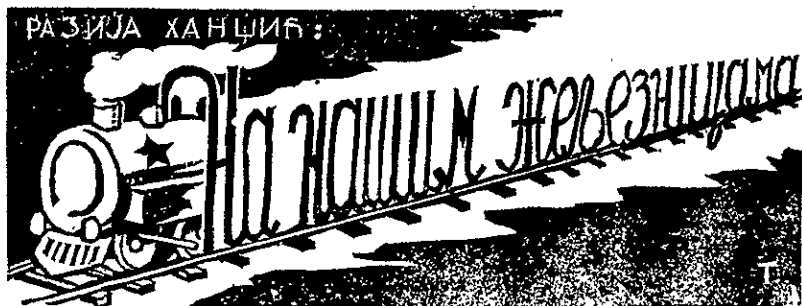
Колико љубави гаји омладина санског среза према нашој новој држави и колико је спремна да учествује у њеној изградњи, најбоље показује њена акција сјече дрва за болнице наших рањеника.

Био је кишњи јесењи дан. Кроз маглом покривену санску долину, са заставима, пјесмом и поклицима иду радне чете санске, томинске, козичке и мајданске општине. Са сјекирама и жагама на раменима, пуни задовољства, приближавали су се својој циљу. На раду се заједно нашла и српска, и хрватска и муслиманска омладина. Кроз ову борбу разбијене су све преграде црне прошлости, и данас се на раду још једном манифестовало чедично јединство српске, муслиманске и хрватске омладине овог краја. Нико више није у стању да разбије те драгоцјене плодове.

Сви знају да ће се данас у јеку припрема за наш Први босанско-херцеговачки конгрес формирати нова, Друга санска бригада. То још више уљева свима снаге, и омладина је спремна да даде све од себе како би са што бољим резултатима дочекала свој конгрес.

Заиста, на раду се то и видјело. Од ударничког рада и неописивог одушевљења орила се шума... Брзо падају прва стабла. Вод села Каменграда, на челу са водником Мухаремом, први обара дрво. Стотине руку режу стабла, сјеку огранке, цијепају цјепанице. За час се већ стварају велике насlage дрвета. За два дана ударничког рада усјечено је 200 метара дрва.

На самом раду одржана је смотра батаљона, на којој је формирана нова радна бригада Омладина је послала топла поздравна писма маршалу Титу, борцима Шесте и Осме бригада, Првом Конгресу и нашим рањеницима.

У Дрвару, једне ноћи овогодишњег прољећа, идући у кино, срела сам једног познаника из совјетске мисије. Он се пријатељски смијешио: „Ослушкујем вашег малог хероја“.

Малим херојем совјетски официр назвао је нашу шумску жељезницу која је, тутњећи, обвијала брдо и наједном искрсла у мраку с перјаницом искара.

„Посматрао сам је неки дан у Оштрељу“, наставио је совјетски официр. „Како је дахтада, како се напрезала с претешким вагонима! Кад човек не би видио, просто не би вјеровао да тако малена може толико повући. А и тога дана, од јутра су је тражили њемачки авиони. И кад је најзад спазише, бадише, ваљда, све бомбе које су носили. С тим сам мислио: Е, сад си, јаднице, сигурно свршила. Али непосредно по одласку авиона, она се одазва криком радосног дјетета и задихано пожури пут Дрвара“.

Звиждук наше жељезнице, који је дирнуо совјетског официра, знани је и радосни вијесник сваком нашем војнику,

чијелој позадини. То је глас живота и неустрашива полета. И сваки пут он измами осмјехе на свим оближњим прозорима. А ноћу, кад год се у тишини разлијегне, можеш одмах спокојније спавати, јер, сваком вођом, или је олакшан пут рањеницима, народу и борцима, или се превози оружје и храна, или грађа за порушене објекте.

Прољетос, над Дрваром, од сванућа су кружили њемачки авиони. — Швабе су по сваку цијену хтјеле да униште наш Врховни штаб. И пругом су редовно трагали као одвратни стрвинари. Али би наш воз најчешће стизао прије сванућа. А кад би мало задоцнио, улетио би у станицу сав окићен зеленилом као какав сват. Онда би машина журно поразмјестила вагоне и сама се увукла међу старо гвожђе порушене станице, гдје се мирно одмарала, никад не примјећена од фашистичких кобаца.

Нарочито зими наше су жељезнице много помогле и војсци и позадини. Дешавало се и прошле зиме, у поплаљеном дрварском срезу, да нестане хљеба. Дубоки сњегови ломе људе и коње, онемогућују караване. Тада би омладина цијелом дужином чистила пругу. Студен је лијепила руке за лопате, полубосе ноге кочиле се у оштром цјелцу, али је жељезница морала проћи са својим драгоцјеним теретом.

Гледала сам једанпут како се пробијала између брда разгнута с нијега, кроз Криво до, над Дрваром. Клизила је опрезно, јер је међава стално завијавала трачнице новим наносом. За њом је ишла већа група омладине с лопатама на рамену, помодрих образа и ногу. И кад год би застала, поново би синиле хитре лопате. Најзад поче све брже одмицати, одпухујући облаке дима, праћена брижним тепањем:

УСПЕШАН РАД ВОЈНО-ТЕХНИЧКЕ РАДИОНИЦЕ У ПОДГРМЕЧУ

Војно-техничка радионица команде подгрмечког подручја постоји већ дуже времена. Она је снабдијевала новим стварима болнице, установе и народ или вршила поправке и у оно вријеме када није било ослобођених вароши, те се могло једино на њу обратити. Од 1 маја ове године до данас ова радионица је постигла у раду тако видне резултате да се може истаћи као примјер. За протеклих 6 мјесеци у њој је поправљено: 15 топова, 23 тешка бацача, 27 лаких бацача, 45 тешких митраљеза, 175 лаких митраљеза, 543 пушке, 95 пиштоља, 98 стројница, 45 писаћих машина, 15 дрешева за вршаће машине, 26 вршаћих мотора, 82 браве, 1 моторни млин, 1 купатило, 12 ракијских котлова, 4 комада редилки, 1 успостављена парна машина, 1 претресена и реновирана пила.

Направљене су следеће нове ствари: 64 лампа, 57 лампи, 120 кухињских ножева, 150 порција, 250 кашика, 37 упаљача, 56 друкера, 82 шлис-плеха, 98 аншлаг-плеха, 28 стерилизатора, 135 пинцета, 95 окова за кревете, 85 кључева, 37 катанаца, 64 мале браве, 30 лагера, 3 генератора, 1 млин водењак, 120 поткова за коње, 102 кг ексера, напуњено је 75 минобацачких граната и успостављена једна нова централа.

Осим тога, поправљено је доста разноврсног ситног и крупног пољопривредног алата, вршена је поправка плугова, клепање сјекира, мотика, зубљење српова и многе друге ствари.

Смрт ген.-лајтнанта Франца Розмана

Главни штаб НОВ и ПО Словеније саопштава свим јединицама НОВ и ПО Словеније и читавом словенском народу да је приликом испитивања новог оружја смртно рањен генерал-лајтнант Франц Розман, командант Главног штаба НОВ и ПО Словеније, носилац „ордена Суворова II степена“ и ордена „Партизанске звијезде I степена“.

СВЕЧАНОСТ У ЧАСТ ОДЛИКОВАЊА РАХМЕТЛИ НУРИЈЕ ПОЗДЕРЦА

У Цазинској Крајини организовао је 13 октобра Окружни НОО малу свечаност у част одликовања, од стране АВНОЈ-а, сина Цазинске Крајине, члана Претседништва АВНОЈ-а, рахметли Нурије Поздерца. Овај истински народни пријатељ, чији се смјели глас против злочина и братоубилачког рата чуо још у доба када су триумфовале најмрачније снаге реакције у Крајини, одликован је највећим одликовањем, орденом »Народног Ослобођења« I реда на приједлог Врховног команданта НОВ и ПОЈ маршала Југославије друга Тита.

Поред фамилије рахметли Нурије, свечаности су присуствовали представници војске Унске оперативне групе, представници народно ослободилачких власти, Окружног одбора НОФ-а, омладинских организација и др.

Испред Окружног НОО присутне је поздравио друг Есад Берберовић. Испред Штаба IV корпуса узео је ријеч друг потпуковник Хамдија Омановић, који је између осталог рекао:

„Познавао сам рахметли Нурију као човјека који је од првог дана устанка водио рачуна о добру свога народа. Сјећам се његова држања после слома Југославије. Он је прошао са војском Четврту и Пету офанзиву и за све то вријеме је био ведар и пун оптимизма. Рахметли Нурија положио је свој живот у темељ нове Југославије за вријеме Пете офанзиве у Црној Гори. Ми, борци, са овога мјеста обећајемо да ћемо осветити нашег Нурију, да ћемо остварити оно зашто се Нурија бојио. Нека је слава и рахмет нашем Нурији!“

Послије тога је говорио друг командант Унске оперативне групе Халил Шакановић.

Друг Енвер Редић је честитао породици рахметли Нурије на највишем одликовању које је он и после своје смрти добио за учињена дјела. »Рахметли Нурија је искрено ушао у народно-ослободилачку борбу прије 2 године. Ушао је онда када су фашистичке хорде стајале пред Стаљинградом, када није било ни говора о ономе што се створило за ове двије године. Ушао је онда када наше дјело још није продрло у савезничку јавност. Данас смо признати и збримљени. Као чувари линије братства и јединства, за коју се борио рахметли Нурија, стоје хиљаде и хиљаде свјесних Крајинишника. Тим тешким, али славним путем, путем Народно-ослободилачког фронта, пошао је и рахметли Нурија и на том путу је пао. Нска је слава рахметли Нурији!“

Послије свију узео је ријеч најстарији брат рахметли Нурије, који се захвалио Окружном НОО и осталим присутним. »А нарочито се захваљујем АВНОЈ-у« — рекао је он — »који је признао рад нашег Нурије, па га тако одликовао«.

Слава Нурији Поздерцу!

ДРУГИ УЧИТЕЉСКИ ТЕЧАЈ ЗАВРШИО ЈЕ СВОЈ РАД

Други учитељски течај који је организовао Обласни НОО за Босанску Крајину завршен је успјешно након три мјесеца рада. Од 50 кандидата, 11 их је положило теоретски и практични испит са одличним успјехом, 13 са врло добрим, а 26 са добрим успјехом. Значајнија од добијених оцјена јесте чињеница да ови млади народни учитељи носе са собом, поред теоретског знања и практичног искуства, самодисциплину, демократски дух нове школе и јако развијену свијест да свим снагама треба прионети на рад око просвјетног и културног подизања народа, учвршћења постигнутих тековина и даље изградње Босанске Крајине.

Напријед, сејо, напријед! — док се није изгубила у сјајној бјелини као црна играчка.

— Ала је распирио овај наш „експрес“ — радовао се један друг, када смо овог љета пошди из Потока у Саницу. Нас неколико били смо унишли у локомотиву, у преграду међу дрва, којима се најчешће хране наше машине. Воз је јурио необичном брзином, кроз сјајно јутро, кроз сјеновиту свјежину шума. „Као да јуримо право у слободу“, рекао је неко, и сви смо пјевали из свега грла. Наједном је „експрес“ стао. Укопао се, па ни да мрдне. Залуд је машиновођа давао пуну пару. — „Морамо га напојити“, закључио је ложац. „А до воде има читав километар“. И напојисмо га доносећи канту по канту воде у мали резервоар. „Да су веће машине, били би већи и резервоари и не би се то догађало“, објашњавао је машиновођа. „Али има их још из доба Аустрије, такозваних „мацарица“, које су биле одређене само за станични рад. Па ипак су оне још какви јунаци. Оне су и Тита возиле“. А машина опет појури задовољно дахћући. Као да је разумјела похвалу.

* * *

На станицама у Бугојну, Приједору, Јајцу често се чују нестрпљива питања: када ће воз? Посједисмо. Када ће већ једанпут кренути? Чекајући, слушала сам недавно како је шеф станице једно цијело доподне мирно понављао: „Сад ћемо, чим стигне“.

„Шта ћете“, рекао је шеф када сам му пришла. Неки су путници нестрпљиви, јер се на слободној територији

често заборавља да рат још траје. Али се наши возови морају још учлијек равнати према приликама. Они закашњавају због оправка машине, или слабе телефонске везе, а некад и зато, што се ради војних потреба упуте у другом правцу. Међутим, разумљиво је да се улажу највећи напори да би се саобраћај што боље одвијао. Скорих дана биће уведен и стални возни ред. И особља сад имамо доста. Тако су жељезничари из Бање Луке већим дијелом прешли у службу народне жељезнице.

* * *

Вагони наших возова увијек се напуне народом до крајњих могућности. Између партизанки, шубара и фесова оспу се у теретњаку бијеле мараме жена и дјевојака.

Када је једанпут на путу за Приједор, због трошних прагова, воз искочио из трачница, помажући да се дигне, један стрико из Подгрмеча својски се zaloжио: „Добро је, болан, и овако, кад помислиш колико смо се нагазили. Нека нас само педаљ од земље. Сви смо се још како помогли откад нам машине проходаше“.

Дуж друга сада се свугдје сусрећу групе вриједних радника и сељака који поправљају мостове или измјењују натруде прагове. Ослођени на будаке, и они се задовољно загледају за возом. Некад су те исте пруге рушили да се непријатељ не би њима користио. Данас, када их обнављају, њихов је израз још свјетлији.

Свему у борби народ је дао душу, и сваки покрет новог живота он прати радосно. И своју жељезницу народ воли као свог јуначког пријатеља и помагача.

ПРОБЛЕМ ИЗГРАДЊЕ НАШИХ СЕЛА

Међу свим непосредним задацима који се у ове дане постављају пред НО одборе и одборе Народно-ослободилачког фронта, средишње мјесто припада питању подизања кућа за становање, односно обнове разорених села.

Нарочито у Бос. Крајини тај проблем има првостепени значај, јер, од прве илијске пушке, кроз три и по године Народно-ослободилачке борбе, слободољубива и јуначка Крајина није давала ни часак мира окупатору и његовим слугама. Нијемци су убијали, пустишили, пљачкали, гајећи узалудну наду да ће безобзирним поступком угушити разбуктао пламен устанка, у складу са намјером да истријебе наше народе.

Пустошења су имала широк размјер, нарочито за вријеме Пете, Шесте и Седме офанзиве. Читава села сагорјела су до темеља. Надалеко је позната судбина Козаре, Тишева и Купреса. Чије срце не би ускипјело од срџбе и ужаса гледајући рушевине Дрвара, Рибника, Бравског, Ресановца, Кључа, пролазећи кроз села дубичког, гламочног, кључког среза итд. Житељи ових разорених домова станују у околностима које се тешко могу замислити. Између темеља бившег дома, сада згаришта, ископана је рупача, поврх темеља положено неколико дасака, да служе као кров, без прозора и без пода. То је слика садашњег дома једне између стотина породица по разним крајевима Бос. Крајине.

Из разумљивих разлога, досада се није могло приступити темељитој обнови разорених домова и села. Али, најновији успјеси јединица V корпуса, ослобођење Београда и перспектива скорог ослобођења читаве земље, дају нам могућност да се озбиљно, свим снагама дамо на посао, у толико прије, што смо већ зашли у позну јесен. Зима је на прагу. Нипошто је не смијемо дочекати скрштених руку. Очеви, мајке, жене и дјеца оних који данас са пушком у руци воде борбу за коначно ослобођење земље, а сутра ће стајати на бранику стечених тековина, не смију остати без крова над главом. То је општи проблем, дужност свих нас и у исто вријеме хитан проблем.

Свакако, досада је већ у томе погледу прилично учињено. Радне екипе дрварског округа изградиле су преко 300 кућа. Рибник, Бравско и околина — послије Седме офанзиве само скуп згаришта — данас, са преко 200 нових домова, живо свједоче шта народ сложним радом може да постигне и у овако тешком времену. Народ Козаре дао је у обнови изградње села толико прекрасних примјера натјецања и успјеха да може послужити као узор. Али све то није довољно у сразмјери са потребама и више се не може одлагати за сутра.

Како да се ријеша ово питање?

Набавка дрвене грађе, ексера, алата и довољно радне снаге поставља се као основни услов. Народно-ослободилачка борба научила нас је да се и у питањима обнове и изградње ослонимо, у првом реду, на властите снаге. Само, да се успјешно ријеша постављени задатак, потребно је да се у посао унесе дух организованости и дисциплине, а усто треба искористити дате могућности и мобилисати расположиве људске резерве.

Одбори НОФ-а дужни су да буду покретачи и организатори свих народних снага за што успјешније остварење овог питања од животне важности за хиљаде и хиљаде очева, жена и дјеце наших бораца. Они су у томе слонац и десна рука органа наше народне власти — Народно-ослободилачких одбора.

Омладинске радне бригаде, широм Босанске Крајине, уложиле су огромне напоре у току борбе да би, радећи у позадини, осигурали храном и огревом војску и народ. Нема препреке, да није савладана, нити задатака који нису извршени. И изнад омладинских глава вијорила се прелазна заставица Првог Конгреса УСАОЈ-а и похвала Другог Конгреса омладине Југославије. Ништа за њих није било тешко. Ни рад на њиви, ливади, у баштама, ни преносење рањеника, ни сјеча шума и товарење у вагоне, ни изношење муниције на положај, ни пренос хране по пичи зими из једног мјеста у друго итд. Зато се надамо да ће омладина Босанске Крајине принудити на посао обнове и изградње разорених и попаљених села са још више полета, истрајности и искреног одушевљења, својственог само младости у ове дане када њихови другови на фронту, у посљедњим одлучујућим биткама, уништавају непријатеље народа да би заувјек осигурали слободу и срећан живот. Треба поћи за примјером радне бригаде „Миле Тулибрк“, која је ових дана усјекла грађе за 60 нових кућа и пренијела 100 хиљада комада шимле за покривање зграда.

Питање набавке ексера је такођер важно. Али ни ту досада није искориштен ни стоти дио могућности. Згаришта још нису довољно прекопана. Пуна су ексера. Нека омладина, особито пионири једног села, приреди натјецање, — ко ће више ископати ексера. И бићете зачуђени резултатом.

Други примјер. Јојно техничка радионица Команде подгрмечког подручја за посљедњих 6 мјесеци израдила је узгредно, од отпадака, 102 кг ексера.

Обновом попаљених и разорених села и домова, смјестиће се под кров стотине настрадалих породица, чиме се рјешава један важан социјални проблем, који има не само морални него и велики политички значај.

Дјеца Драже Михаиловића раскривају злочиначку издају свога оца

У редове Народно-ослободилачке војске ступили су као борци син и кћерка издајника српског народа Драже Михаиловића.

У изјавама које су дали, они говоре о злочиначком раду четника под командом њихова оца.

Говорећи о сарадњи четника с Нијемцима, Дражин син Бранко, борац VI пролетерске дивизије, каже:

— Сарадња са Нијемцима, која је у почетку вјешто прикривана, постајала је све отворенија. Читаве бригаде четника Нијемци су пребацивали на положаје камионима. Четничке јединице добијале су муницију од Нијемаца, преко Недићеве државне страже.

Говорећи о терору над народом који је био незадовољан ради те сарадње са окупатором, он наставља: »Четници су спалили читава села у срцу Шумадије, а да и не говорим о Санџаку и Босни гдје су поклали и поубијали хиљаде муслиманских породица. Није ми познато ниједно наређење »Врховне команде« да се нападне окупатор.

Кћерка Драже Михаиловића, Гордана Михаиловић, која је као борац 22 српске дивизије НОВ учествовала у борби против четника код села Божидарци, дала је изјаву у којој, између осталог, каже и ово:

»Ја, која сам већ и раније знала истину о четницима, постала сам још чвршћа у ријешености за борбу против окупатора, као и против свих његових сателита, а у првом реду четника. Много је крви, много суза и клетви пало на ту издајничку организацију и на главу мога оца. Ја од тога нећу да носим ниједну кап. Одричем се издајника, како оца, као врховног команданта, тако и свих банди до посљедњег човјека.

Приступање нашој борби дјеце овог издајника и њихово ограђивање од злочина свога оца најбоље показују како је низак и одвратан пут којим су четници пошли.

Изабран је општински одбор НОФ-а за општину Мркоњић

У мркоњићкој општини приступило се избору одбора НОФ-а. Народ се масовно укључио у своју политичку организацију — Народно-ослободилачки фронт. 27 октобра изабран је и општински одбор НОФ-а на челу са претседником старим Боржом Срђеновићем и секретаром, другом Салихом Куленовићем. У одбору су заступљени Срби, Муслимани и Хрвати. На општинској конференцији за избор општинског одбора било је присутно преко 400 људи.

Иако четничке петорке крстаре још увијек по селима око Мркоњића, народ тога краја прозreo је сву издају четника и пошао свим путем, што најбоље показује његово масовно укључивање у НОФ.

ЗА НАШУ ШТАМПУ

Обласни одбор НОФ-а за Босанску Крајину примио је као добровољни прилог за нашу штампу од жена антифашистичке прџаворског округа 140.000 куна, од Округног НОО Ливно-Гламоч 262.000 куна и Округног НОО Прџавор 58.856 куна.

Прослава 7 новембра у СССР

ГОДИНА ВЕЛИКОГ ТРИУМФА

Реферат претсједника Државног одбора одбране, маршала Совјетског Савеза друга Стаљина, који је одржан 6 новембра увече на свечаној сједници Московског совјета, има историјски значај.

Њему својственом објективношћу и јасноћом друг Стаљин је дао преглед величанствених успјеха које су Црвена армија и совјетски народ постигли у току протекле године.

ЊЕМАЧКА У ШКРИПЦУ ИЗМЕЂУ ДВА ФРОНТА

У првом дијелу реферата друг Стаљин истиче да су одлучујући успјеси Црвене армије били унапријед ријешени низом смртоносних удараца по Нијемцима још у јануару и развијених затим у току читаве ове године. Први ударац совјетске трупе зададе су у јануару 1944 код Лењинграда и Новгорода. Други, у фебруару и марту, на Бугу. Трећи, у априлу и мају, на Криму. Четврти, јуна мјесеца, у Карелији. Пети је био задан, јуна и јула, код Витепска, Могиљева и Бобрујска и завршен ударом опкољавања 30 њемачких дивизија код Минска. Шести, у јулу и августу, у западној Украјини. Седми, мјесеца августа, у подручју Јаши—Кишинев. Осми ударац задан је у септембру и октобру ове године у Прибалтику.

— У октобру ове године — рекао је друг Стаљин — започео је девети ударац наших трупа између Тисе и Дунава, у Маџарској, с циљем да се Маџарска избаци из рата и окрене против Њемачке. Тим ударцем, који још није завршен: а) наше су трупе пружиле изравну помоћ савезничкој нам Југославији у истјеривању Нијемаца и ослобођењу Београда; б) наше су трупе добиле могућност да пређу гребен Карпата и да притекну у помоћ савезничкој нам Чехословачкој републици, чији је један дио територије већ ослобођен од њемачких отимача.

У овим основним операцијама Црвене армије разбијено је или избачено из строја до 120 њемачких дивизија и њихових савезника. Мјесто прошлогодишњих 257 дивизија, од којих 207 њемачких, сада, након свих тоталних и супертоталних мобилизација, против совјетског фронта има свега 204 њемачке и мађарске дивизије, од којих њемачких дивизија нема више од 180. То су величанствени успјеси какве не памти историја ратова.

Новим моментом у рату против хитлеровске Њемачке сматра се то да Црвена армија ове године није водила своје операције против њемачких трупа сама, већ да је отворен „други“ фронт. Тиме што су запањујућом тачношћу остварене одлуке Техеранске конференције о заједничком ударцу са запада, истока и југа, Њемачка је била

стиснута у шкрипац између два фронта, што је кључ побједе.

ВЕЛИКИ ПОДВИЗИ СОВЈЕТСКИХ НАРОДА У ДОМОВИНСКОМ РАТУ

Други дио реферата посвећен је самопријегорном раду свих совјетских људи: радника, сељака и интелигенције, без чије свесрдне помоћи Црвена армија не би могла успјешно да испуни своју дужност према домовини.

Социјалистички поредак, рођен Октобарском револуцијом, дао је совјетском народу у Црвеној армији велику и несавладиву снагу. Беспримјерне потешкоће овог рата нису сломиле, већ

су још више прекабиле жељезну вољу и мужевни дух совјетског народа, који је, с правом, стекао славу херојског народа.

— Ово херојство на фронту рада и ратни подвизи совјетских војника извиру из пламеног и животворног совјетског родољубља, које — каже друг Стаљин — не разједињује, већ, напротив, уједињује све народе и народности наше земље у једну јединствену братску породицу. У томе треба видјети темеље неразрушивог и јаког пријатељства народа Совјетског Савеза. У исто вријеме народи СССР-а поштују права и независност народа других земаља и увијек су показивали спремност да живе у миру и пријатељству са сусједним државама. У томе треба видјети основу све јачих и све већих веза наше државе са слободољубивим народима. Совјетски људи мрзе њемачке освајаче не због тога, што су они људи туђе нације, већ због тога, што су донијели нашем народу и свим слободољубивим народима безброј несрећа и страдања.

УЧВРШЋЕЊЕ И ПРОШИРЕЊЕ ФРОНТА ПРОТИВ ЊЕМАЧКЕ

У трећем дијелу реферата друг Стаљин подвлачи да је минута година била триумф опште ствари против њемачке коалиције, година учвршћивања јединства и споразумних акција Совјетског Савеза, Енглеске и Сједињених Држава Америке против хитлеровске Њемачке. Одлука Техеранске конференције о заједничким акцијама против Њемачке и сјајна реализација те одлуке, затим одлуке конференције у Данбартон-Оксу о питању организације безбједности након рата, а још више недавни преговори у Москви са претсједником британске владе г. Черчиллом и министром вањских послова г. Идном, служе као изразити примјери чврстине фронта Уједињених нација.

Узалудни су били сви очајнички покушаји Хитлерових политичара да разбију савез великих држава, да раздвоје и супротставе један другом Уједињене народе, да изазову код њих неслогу, да ослабе њихове ратне напоре, да изазову узајамно неповјерење. То значи да у основи савеза Совјетског Савеза, Вел. Британије и Сједињених Држава Америке нису случајни и прелазни мотиви, већ заправо важни и трајни интереси.

Значајно је да у протеклој години није само учвршћен против-хитлеровски фронт савезничких држава већ и проширен. Италија, Финска, Румунија и Бугарска иступиле су из рата, раскинуле са Њемачком, објавиле јој рат и придружиле се на тај начин фронту Уједињених нација, које стоје пред побједоносним завршетком рата против хитлеровске Њемачке.

ПИТАЊЕ МИРА И БЕЗБЈЕДНОСТИ

— Добити рат против Њемачке — каже друг Стаљин — значи остварити велико историско дјело. Али добити рат још не значи осигурати народима чврсти мир и поуздану безбједност у будућности. Задаћа се састоји у томе не само да се добије рат него и у томе да се онемогући појава нове агресије и новог рата, ако не заувјек, а оно бар у току једног дуготрајног раздобља времена.

Њемачка ће, након пораза, бити разоружана и у економском и у војно-политичком погледу. Али, сви знају да се њемачке главешине већ сада спремају за нови рат, да обнове своју моћ и изврше нову агресију. Постоји само једно средство да се осујете нове агресије Њемачке, а ако рат ипак букне, да се угуши у самом почетку и не допусти његов развитак у један велики рат. То средство је: створити једну специјалну организацију за одбрану мира и осигурање безбједности од претставника мирољубивих нација и стављање на располагање руководећем органу те организације минимално нужног броја оружаних снага потреб-

ОДГОВОР МАРШАЛА ТИТА НА ПИСМО ЖЕНА И ОМЛАДИНКИ ОКОЛИНЕ ДРВАРА

Захваљујем вам, другарице, на вашим поздравима из нашег поновно ослобођеног Дрвара и обећањим да ћете и даље испуњавати свој дуг у пожртвовању за ослобођење наше драге земље.

Са мном вама су захвални прослављени борци српских и црногорских бригада које сте ви на женским и дјевојачким рукама носиле километрима и у њедрима крајишких планина чувале и његовале као рођене. Они су се и овдје, под зидовима Београда, борили заједно са вашом браћом и мужевима Крајине. Они, а заједно са њима сви ми са најдубљим осјећајима сјећамо се вас.

Будите увјерене да српске мајке и сестре неће остати за вама. Крајишки рањеници осјећају се као код своје драге Крајине.

Заједно са мном вама су дубоко захвални сви борци који су се борили на територију ваше свете земље кроз дуго времена ослободилачког рата. Истиснута Крајина страдала је без земље, али је хранила Народно-ослободилачку војску. Када је требало бранити сваку стопу крвљу натопљене крајишке земље, ви сте и последњег мушкарца слали на фронт. У доба најјаче зиме, када је крајишким брдима зави-

јао снјег и настала глад, онда када и ви нисте имале шта да једете, наши су борци у Крајини могли да са боре захваљујући вама. Никада и нико који је заједно са вама провео најтеже дане наше борбе не може заборавити на херојске напоре и тешке жртве које сте ви без преомишљања давале, јер сте знале зашто их дајете.

Последњи дани Седме њемачке офанзиве спадају у ред дава које смо заједно провели. Одлазећи са територија Крајине, ми смо знали да је још неколико стотина синова и кћери Крајине пало од бјеснила фашистичких звјери које су покушале последње што су могле. Али ми смо знали да хрзбри, историски Дрвар неће поклекнути и да ће Крајина само још више замрзнути побјеснелог непријатеља и вратити му стоструко.

Драге другарице, ваши напори су још потребни за добијање слободе. А сутра, када наша земља буде слободна, када наши народи отпочну са тешком и славном борбом за изградњу наше земље, тада ће цијела наша домовина хтјети, у првом реду, да помогне вама, нашем херојском Дрвару.

ТИТО

(„Слободна Југославија“)

КРАЈИШКИ БОРЦИ СЛАВЕ СЕДМИ НОВЕМБАР

Јединице наше НОВ, иако на положајима и у борби са непријатељем, свечано су прославили седми новембар, дан Велике социјалистичке револуције.

Тако су борци VI и XI Крајишке бригаде заједнички и скромно, али снажно и видљиво, прославили овај значајни им ријетки датум. Прослави је присуствовао цијели штаб IV дивизије, као и пуковник Карановић, замјеник команданта V корпуса.

Сама свечаност отворена је поздравним говором пуковника Карановића, који је у кратким потезима цртао значај седмог новембра, значај остварења побједе социјалистичке револуције за руски народ, а и за све нас. Говор је

(Наставак са 7 стране)

ног за спречавање агресије и обавезати ту организацију да, у случају потребе, примјени без одуговлачења све оружане снаге за спречавање и ликвидацију агресије. Акција те међународне организације биће довољно ефикасна, ако велике државе, које су изнијеле на својим плећима главни терет рата против Хитлерове Њемачке, буду и убудуће дјеловале у духу једнодушности и сагласности.

Овај реферат, који је заиста генијална анализа војно-политичке ситуације и који ће остати један од најкрупнијих докумената овога рата, друг Стаљин је завршио констатацијом: да је Црвена армија достојно извршила своју патриотску дужност и ослободила од непријатеља совјетску земљу која је отада и заувјек слободна од хитлеровске погани.

Сада Црвеној армији преостаје њена завршна мисија — да заједно са савезничким армијама дотуче фашистичку звјер у њеној властитој јазбини и над Берлином истакне заставу побједе.

попраћен бурним одобравањем, уз поклике Црвеној армији и другу Стаљину. Друг Карановић затим истиче јуначке побједе бораца VI и XI бригаде, који су се у последњим борбама особито истакли, те предаје корпусну заставу VI бригади, која се показала најхрабријом, најодлучнијом и најзаслужнијом да данас на овом великом свечаном дану прими корпусну прелазну заставу коју у име бораца VI бригаде прихвата и прима ком.-мајор, друг Миљевић Миланчић.

По примитку заставе командант VI бригаде друг Миљевић Миланчић захваљује се на признању, обећавајући испред својих бораца да ће VI бригада и убудуће бити достојна овог одликовања те да ће настојати свим силама да тај драгоцјени поклон и даље остане код ње. Заставу предаје најбољем борцу исте бригаде. Иза тога подијељено је ордење и медаље за храброст истакнутим борцима обадвију бригаде.

По томе је друг комесар VI бригаде говорио о значају побједе седмог новембра, о побједи руског трудбеника, радника и сељака, над царистичком реакцијом, као и о предностима социјалистичког поретка, што се у овом рату најбоље показало. Његов реферат је попраћен поклицима другу Стаљину, Црвеној армији и болшевичкој партији. По завршетку реферата приређен је дефиле труга испред замјеника команданта V Корпуса и штаба своје дивизије. Тиме је завршен први дио свечаности. Други дио свечаности наставио се послије подне истог дана. Том приликом су културне екипе VI и XI бригаде извеле успјешно неколико хорских рецитација и отпјевале неколико пјесама.

У први сутон који се полако спуштао, уз пјесму и веселе повике, завршена је ова ријетка свечаност.

Ђоко

КРОЗ НАШУ ШТАМПУ

»Вјесник«, гласило Јединствене народно-ослободилачке фронте Хрватске, од 7 новембра, посвећује један дио свог садржаја значењу и прослави Велике октобарске социјалистичке револуције те доноси чланак Фрање Гажија, потпретсједника Националног комитета и претсједника Извршног одбора ХСС, под насловом: »Руска револуција и хрватско сељаштво«, у коме каже међу осталим: »Данас не само руско сељаштво него и цијели свијет види и зна да је само заслугом Октобарске револуције створена оваква херојска војска, Црвена армија, која, ослободивши своју свету Грудну, ослобађа и читаво слободољубиво човјечанство од насилника и тлачитеља. Вјерујући у успјех праведне и свете ствари своје руске браће, савеза радника и сељака, данас и хрватско сељаштво живо судјелује у народно ослободилачкој борби да заједно са својом руском браћом свим поштем људима осигура у будућности и себи бољи живот и трајан мир. Из те борбе хрватско сељаштво радосно поздравља велики дан своје руске браће, 7 новембар, дан славе и величине Совјетског Савеза«.

»Српска ријеч«, орган Српског клуба вијећника ЗАВНОХ-а, од 10 новембра, доноси чланак под насловом: »Учвршћује се међународни положај Југославије«, у коме се, поред разматрања о врло повољном међународном положају Југославије, осврће и на унутрашње политичке прилике те покушаје разних шпекуланата, који би данас — видећи скору нашу побједу — хтјели да уђу у редове Јединствене народно-ослободилачке фронте:

»Српски народ у досадашњој борби дао је јасан примјер у одговору свим онима који би хтјели на костима његових синова подмиривати своје рачуне. Планови тобожњих, данашњих пријатеља неће никада бити остварени. Снага нашег ослободилачког покрета довољно је јака да ће се сви ти прикривени непријатељи наћи усамљени и разбијени, препуштени у својим настојањима судбини. Кроз ове три године борбе српски народ научио је гледати и бити довољно будан, да му тековине данашње борбе не би биле окрњене.«

ПОСЛЕДЊЕ ВИЈЕСТИ

ТИТО — народни херој

На сједници Велике антифашистичке народно-ослободилачке скупштине Србије једногласно је прихваћен приједлог да се маршал Тито прогласи народним херојем. Овај приједлог прихватили су сви присутни делегати анла-мацијом, приредивши истовремено велике овације маршалу Титу.

Посланици СССР, Британије и САД дали су заједничку изјаву да су њихове владе одлучиле позвати привремену владу Француске Републике да учествује у раду Европске савјетодавне комисије као четврти стални члан те комисије.